

Izvještaj o kvaliteti življenja u Tuzlanskom kantonu

2019

**FONDACIJA
TUZLANSKE
ZAJEDNICE**

Darujte zajednici, darovali ste sebi !

Uvod

Za izdavača:

Jasna Jašarević, izvršna direktorica

Priprema i obrada tekstova:

Melika Mulaosmanović, koordinatorica projekta

Konsultantice na istraživanju:

dr.sc. Meldina Kokorović Jukan, dekanesa na Ekonomskom fakultetu UNTZ
dr.sc. Jasmina Okičić, van. prof. na Ekonomskom fakultetu UNTZ

Tehnička podrška:

Andrijana Čajić, asistentica na projektu
Mladen Mijatović, analitičar podataka
Goran Marković, dizajn publikacije

Štampa:

Štamparija OFF-SET Tuzla

Tiraž:

200 primjeraka

Vitalni znaci je metodologija koja omogućava periodično ispitivanje opšte vitalnosti zajednice, kroz praćenje stanja, potreba i prilika za djelovanje u oblastima koje utječu na kvalitet življenja građana. Fondacija je provela istraživanje u 2019. godini, koristeći licenciranu metodologiju istraživanja „Vital Signs“, koju smo dobili od kanadskih „community“ fondacija prilagođenu potrebama mnogih organizacija. Danas ovo istraživanje provode mnoge fondacije za lokalni razvoj, ne samo u Kanadi, nego i u Velikoj Britaniji, Brazilu, Njemačkoj, Rumuniji, te drugim zemljama.

Sakupljajući informacije o lokalnoj zajednici i prateći ih za period od 2015., 2016., 2017. i 2018., mi produbljujemo svoja znanja o lokalnim zajednicama u kojima djelujemo i tako dobivamo vrijedan alat za svoju Fondaciju, građane, lokalne vlasti i sve građanske grupe koje mogu na osnovu ovih podataka razviti inovativne ideje za unapređenje naših lokalnih zajednica.

Istraživanje smo proveli na području Tuzlanskog kantona.

Ovaj izvještaj je organizovan u 10 oblasti istraživanja koje su važne za vitalnost zajednice. Unutar svake od 10 oblasti, odabrano je nekoliko indikatora koji se prikupljaju iz relevantnih izvora podataka. Podaci pokazuju realno stanje kvaliteta života na području Tuzlanskog kantona.

Podaci u izvještaju se prikupljaju: od relevantnih institucija koje prikupljaju podatke u zajednici, iz drugih istraživanja koja su rađena u zajednici i putem anketiranja građana, za one indikatore za koje se ne mogu dobiti podaci iz prva dva izvora.

Pored zvaničnih, statističkih podataka, bitna komponenta istraživanja je i subjektivni osjećaj građana o vitalnosti zajednice, gdje su se građani konsultovali o stanju u zajednici, putem građanskih foruma i on-line upitnika „Ocjeni vitalnost svoje zajednice“. U izvještaju su dati i neki od komentara građana, odnosno njihov lični doprinos zajednici.

Želimo naglasiti da je od 2015. godine većina zemalja počela usklađivati nacionalne skupove podataka sa UN-ovim ciljevima održivog razvoja (SDGs) kao Agendom koja bi provela postavljene ciljeve do 2030. godine. Okvir SDG omogućava zemljama i lokalnim zajednicama da redovno prikupljaju podatke prema zajedničkim globalnim pokazateljima u svrhu periodičnog analiziranja, izvještavanja i praćenja ključnih indikatora iz različitih oblasti. Okvir SDG prati 17 međusobno povezanih ciljeva koje su prihvatile sve države članice Ujedinjenih nacija. Oni su univerzalni poziv na akciju za zaustavljanje siromaštva, zaštitu planete i osiguranja da svi ljudi uživaju u miru i blagostanju do 2030. godine.

Više o 17 ciljeva održivog razvoja, prikazanih na donjim ikonama, dostupno je na:

www.un.org/sustainabledevelopment/

©Fondacija tuzlanske zajednice
2019. sva prava pridržana

Fondacija tuzlanske zajednice
Pozorišna br. 13
75000 Tuzla
Bosna i Hercegovina
Tel/Fax: +387 35 362 830/831

E-mail: fondtz@fondacijatz.org
Web: www.fondacijatz.org

Kad bi TK bio mjesto od 100 stanovnika...

51

žena

49

muškaraca

15

djeca do 14 godina

15

osoba preko 64 godine

2

osobe su raseljena lica

1

dijete se rodi u toku godine

1

osoba umre u toku godine

1

osoba se doseli u 2 godine

90

osoba živi u vlastitom stanu/kući

88

domaćinstava ima priključak na internet

9

djece je u osnovnoj školi

4

djece u srednjoj školi

2

studenta upisana na Univerzitet

14

osoba ima visoku stručnu spremu

23

osobe su zaposlene od čega 8 žena

52

osobe glasaju na Općim izborima

28

osoba je uključeno u političke partije

14

mladih je uključeno u omladinske organizacije

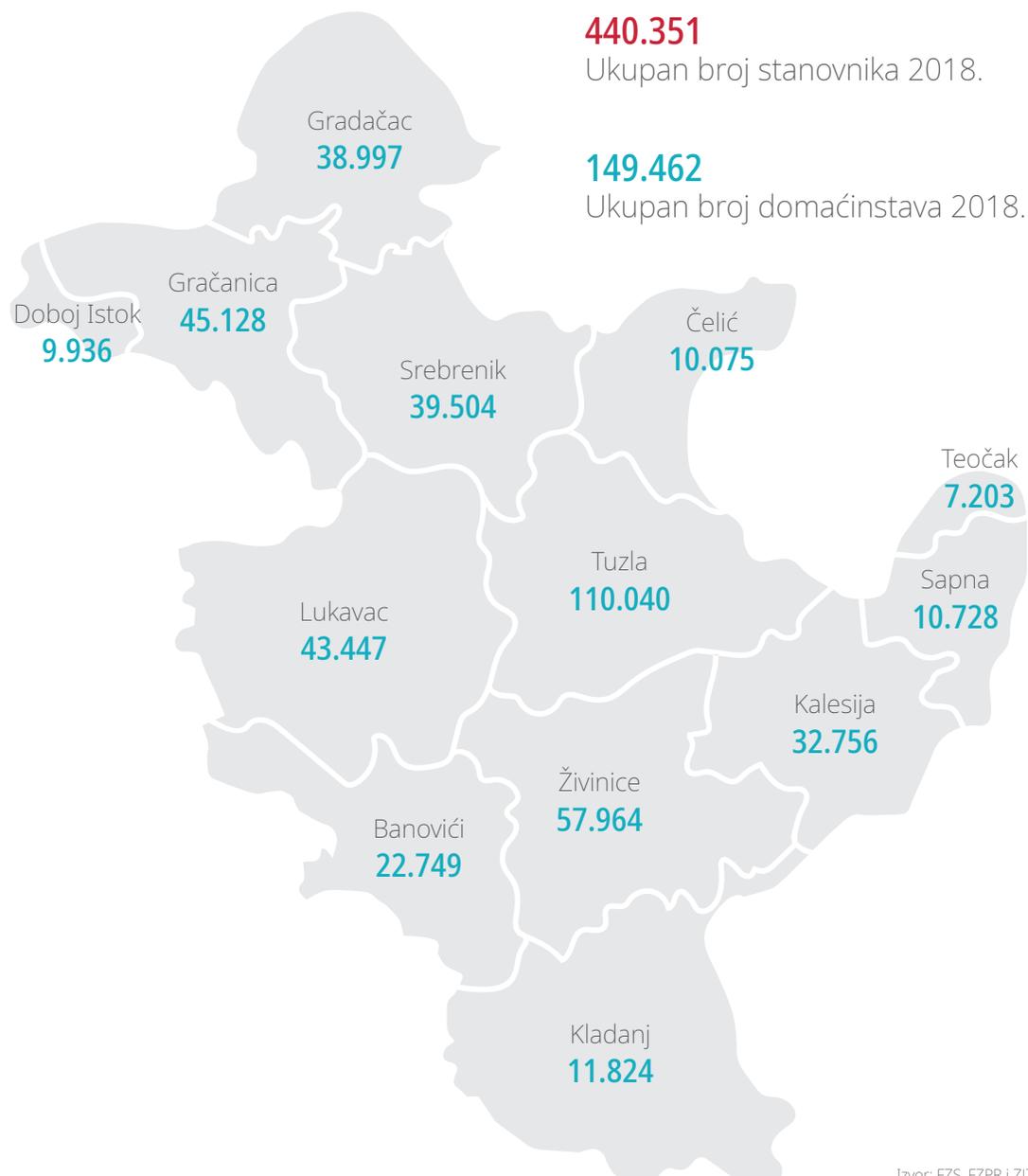
4

osobe posjećuju pozorišne predstave

53

osobe daruju za zajednicu

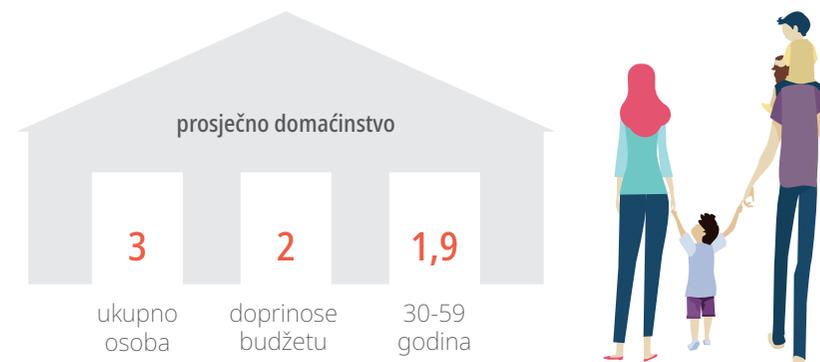
Demografija stanovništva Tuzlanskog kantona

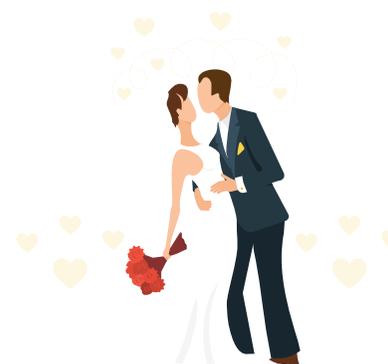
Izvor: FZS, FZPR i ZJZ

Izvor: ZZIZ TK

Izvor: Anketa

55%
u braku

31%
neoženjeno/neudato

83,50%
procenat neoženjenih/neudatih
kod mladih znatno je veći

Izvor: Anketa

Zdravlje i rekreacija

1/20

stanovnika boluje od dijabetesa

4/20

stanovnika boluje od kardiovaskularnih oboljenja

Izvor: ZZJZ TK

1.159

stanovnika na jednog ljekara

6.014

stanovnika na jednog stomatologa

Izvor: ZZJZ TK

41%

pušača

59%

nepušača

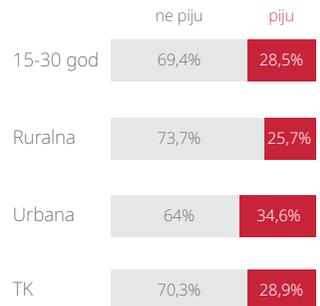

Izvor: Anketa

Broj kontrolnih i sistematskih pregleda đaka i studenata

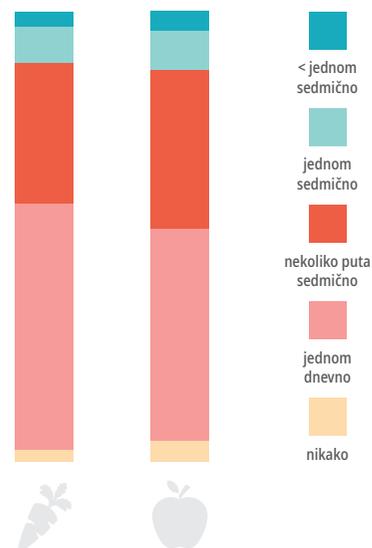
Izvor: ZZJZ TK

Konzumacija alkohola tokom jednog mjeseca

Izvor: Anketa

Unos voća i povrća

Izvor: Anketa

40%

ispitanika u urbanoj sredini

38%

ispitanika u ruralnoj sredini

uopšte se ne bave nekom rekreativnom aktivnošću

Izvor: Anketa

Ocjena vitalnosti oblasti "Zdravlje i rekreacija"

Izvor: Anketa - Skaliranje

Stanovanje

Izvor: Anketa

Korištenje komunalnih usluga odvoza smeća prema području stanovanja u TK

57% građana Gračanice zadovoljno je održavanjem čistoće ulica i javnih mjesta

55% građana Lukavca nezadovoljno je održavanjem čistoće ulica i javnih mjesta

Izvor: Anketa

Izvor: Anketa

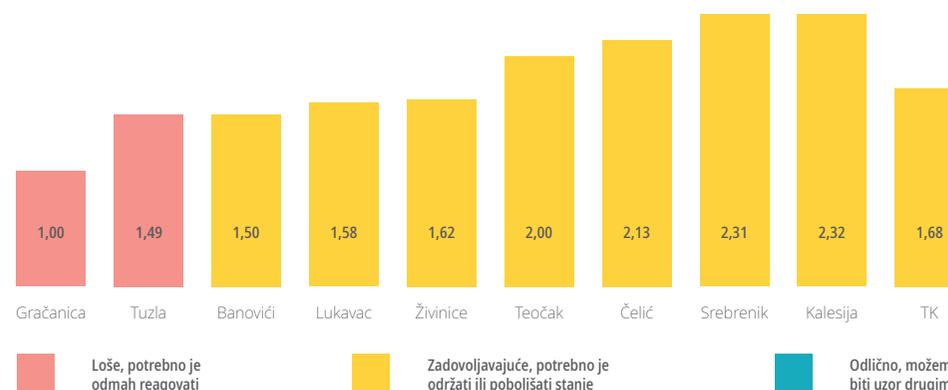

Vlastita ocjena kvaliteta stana/kuće

Veličina stambenog prostora

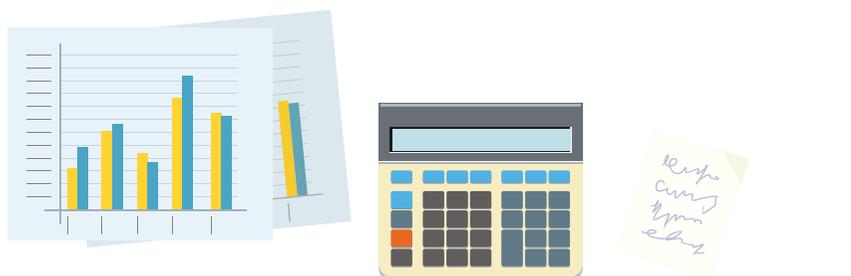
Izvor: Anketa

Ocjena vitalnosti oblasti "Stanovanje"

Izvor: Anketa - Skaliranje

Jaz između bogatih i siromašnih

Visina mjesečnog budžeta

21,4% ispitanika ne zna ili se ne želi izjasniti o visini svog budžeta

Izvor: Anketa

64,7% žena
88,5% muškaraca

53,5% 15-30 godina
84,8% 31-64 godina

Doprinos kućnom budžetu

Subjektivna ocjena životnog standarda

Životni standard posljednjih 3 godine **↓ 12%** **- 49%** **↑ 38%**

Izvor: Anketa

Izvor: Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK

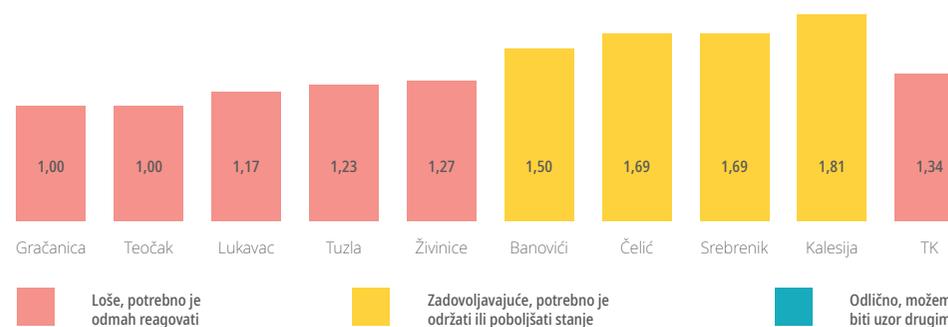
3,4%
ruralna sredina

Domaćinstva sa barem jednim korisnikom određene vrste socijalne pomoći

3,4%
urbana sredina

Izvor: Anketa

Ocjena vitalnosti oblasti "Jaz između bogatih i siromašnih"

Izvor: Anketa - Skaliranje

Obrazovanje i cjeloživotno učenje

↑ **2,2% rast**
broja učenika u osnovnim školama

↑ **1,2% rast**
broja učenika u srednjim školama

↓ **8,8% manje**
upisanih studenata

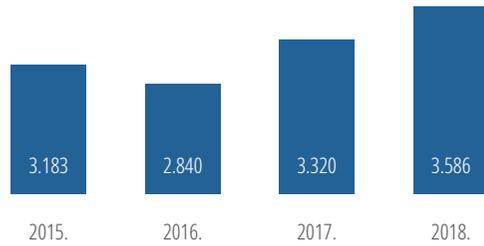
Trend u obrazovanju u TK u 2018. u odnosu na 2017.

Izvor: Pedagoški zavod TK

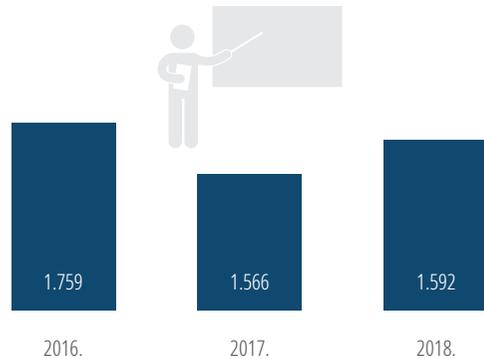

Broj djece uključene u inkluzivnu nastavu u osnovnim i srednjim školama

Izvor: Pedagoški zavod TK

Broj nastavnika u osnovnim školama (bez saradnika u nastavi) TK

Broj nastavnika u srednjim školama TK

Izvor: Anketa

12% domaćinstava još uvijek nema priključak na internet

31,1% korisnika internet koristi u svrhu zabave

Izvor: Anketa

Neformalno obrazovanje

- 34,8% engleski
- 28,1% niti jedan
- 22,6% njemački
- 6,3% ruski
- 1,7% turski
- 1,5% španski
- 1,4% talijanski
- 1,1% francuski
- 1,0% neki drugi
- 0,9% arapski
- 0,8% bez odgovora

Jezici koji građani TK najčešće poznaju

Izvor: Anketa

29% polaznika kurseva/treninga pohađa kurs njemačkog jezika

Da 11%

Ne 89%

Pohađanje kursa ili treninga koji nisu u programu redovnog obrazovanja

Izvor: Anketa

Loše, potrebno je odmah reagovati

Zadovoljavajuće, potrebno je održati ili poboljšati stanje

Odlično, možemo biti uzor drugima

Ocjena vitalnosti oblasti "Obrazovanje i cjeloživotno učenje"

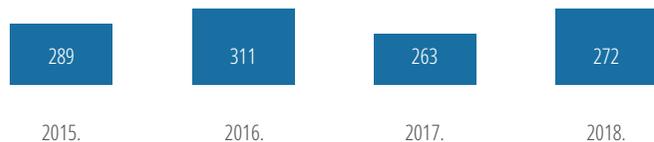
Izvor: Anketa - Skaliranje

Sigurnost i bezbjednost

Broj evidentiranih napada pasa u TK

Izvor: ZZJZ TK

Broj krivičnih djela iz grupe krvnih delikata u TK

Izvor: MUP TK

1/5 narušavanja javnog reda i mira u TK tokom perioda 2015. - 2018. dogodilo se u Tuzli

54% vozila ukradenih u TK tokom perioda 2015. - 2018. ukradeno je u Tuzli

Izvor: MUP TK

Broj žrtava nasilja (žene i djeca) na području TK smještenih u skloništu za žrtve nasilja

Izvor: Vive Žene

122

123

Broj poziva na brojeve 122 i 123 u TK

2380
Tuzla

1065
Živinice

787
Gračanica

Općine sa najvećim brojem povrijeđenih u saobraćajnim nesrećama u periodu 2015. - 2018.

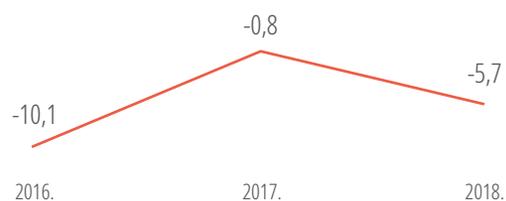
Izvor: MUP TK

Ocjena vitalnosti oblasti "Sigurnost i bezbjednost"

Izvor: Anketi - Skaliranje

Mogućnosti za početak i migracije

Kretanje broja raseljenih i izbjeglih lica u TK (% u odnosu na prethodnu godinu)

128 raseljenih i izbjeglih lica su izvršili uspješan povratak u TK tokom 2015. - 2018. godine

Izvor: Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK

69% žena

72% osoba starijih od 66 godina

ne osjećaju subjektivni strah od migranata

Izvor: Anкета

samo 32% mladih starosne dobi 15-30 godina u TK je zaposleno

Izvor: Anкета

cca 40% mladih (15-30 godina) već sutra bi napustili BiH zbog studija, ukoliko bi im se ukazala prilika

Migracijski saldo TK

Izvor: Anкета

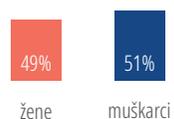
Čelić

je općina čiji stanovnici su pokazali najveću želju za pomoć migrantima

Svaki drugi stanovnik TK navodi da je vidio migrante tokom posljednjih godinu dana

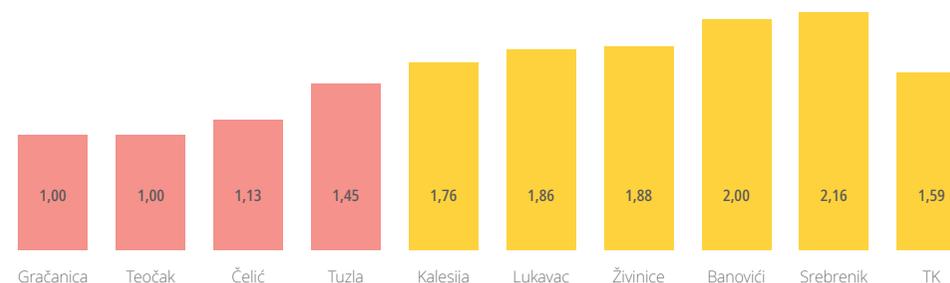
Izvor: Anкета

Želja za pružanjem pomoći migrantima u odnosu na starosnu dob i spol

Izvor: Anкета

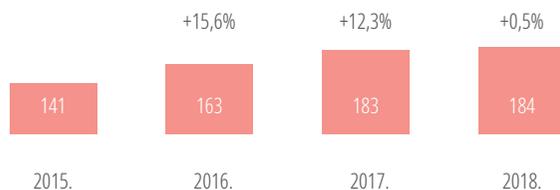

Loše, potrebno je odmah reagovati | Zadovoljavajuće, potrebno je održati ili poboljšati stanje | Odlično, možemo biti uzor drugima

Ocjena vitalnosti oblasti "Mogućnost za početak i migracije"

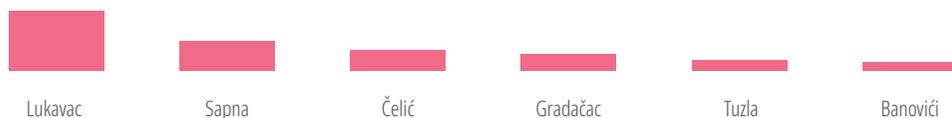
Izvor: Anкета - Skaliranje

Kultura i umjetnost

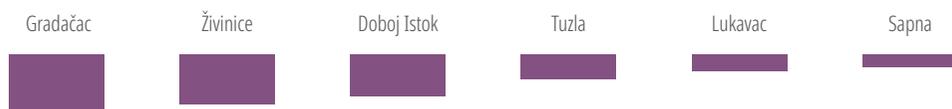
Broj učenika koji pohađaju Srednju muzičku školu u Tuzli

Izvor: FZS

Općine čija su domaćinstva u prošloj godini najviše izdvojila na kulturne događaje

Općine čija su domaćinstva u prošloj godini najviše izdvojila za kupovinu knjiga i časopisa

Izvor: Anкета

3.016.080 KM

2017.

3.752.841 KM

2018.

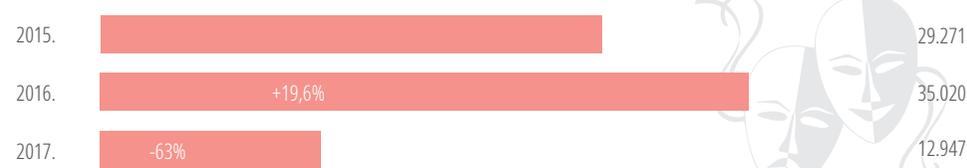
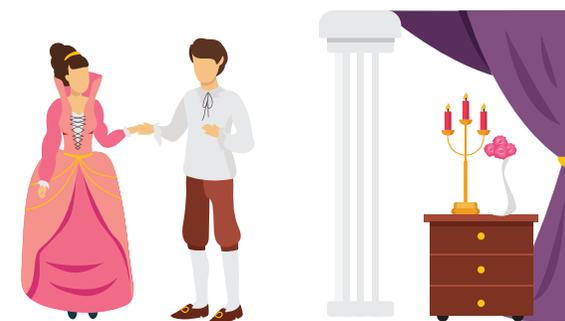
Ulaganja u kulturu na godišnjem nivou za ustanove kojima je osnivač ili suosnivač TK

Izvor: Ministarstvo kulture, sporta i mladih TK

Tokom 2016. godine u Tuzlanskom kantonu izvedene su

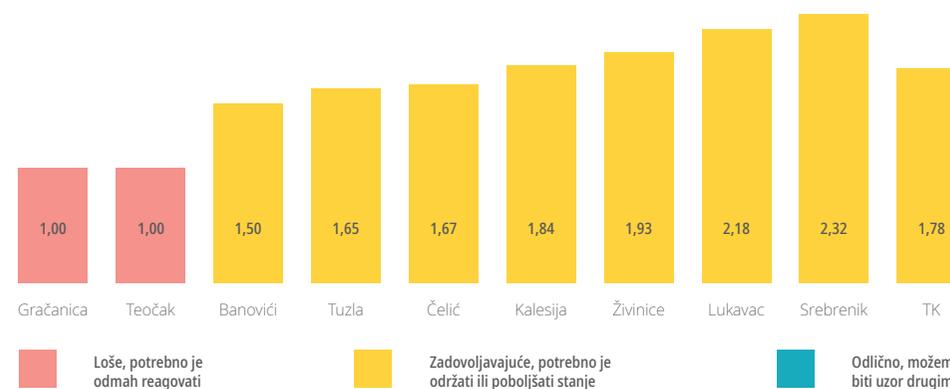
233 pozorišne predstave

38.220 posjetilaca predstava

Ukupan broj posjetilaca na pozorišnim predstavama u Tuzli

Izvor: FZS

Ocjena vitalnosti oblasti "Kultura i umjetnost"

Izvor: Anкета - Skaliranje

Rad, zapošljavanje, ekonomija i poduzetništvo

Kretanje prosječnog broja zaposlenih u TK tokom perioda 2015. - 2018.

19,3%
stepen
zaposlenosti
u TK za 2018.

15,9%
stepen
nezaposlenosti
u TK za 2018.

Izvor: SZZTK

797 KM
prosječna neto plata u 2018. je za oko **9%** veća u odnosu na 2015.

Izvor: FZZPR

Broj zaposlenih na jednog penzionera u TK

Izvor: FZZPR

86,1%
ispitanika **nisu** pokušali pokrenuti vlastiti biznis u protekloj godini

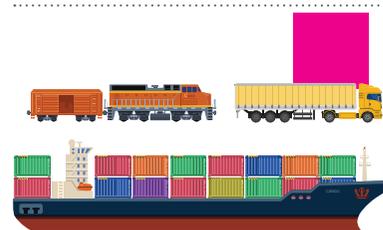

Izvor: Anketa

Broj prijavljenih obrta u TK

Izvor: Obrtnička komora TK

11,5%
prosječni rast izvoza preduzeća iz TK u periodu 2016. - 2018.

Izvor: KPKTZ

4%
rast broja domaćih turista u TK tokom perioda 2015. - 2018.

12,3%
rast broja inostranih turista u TK tokom perioda 2015. - 2018.

Izvor: Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja TK

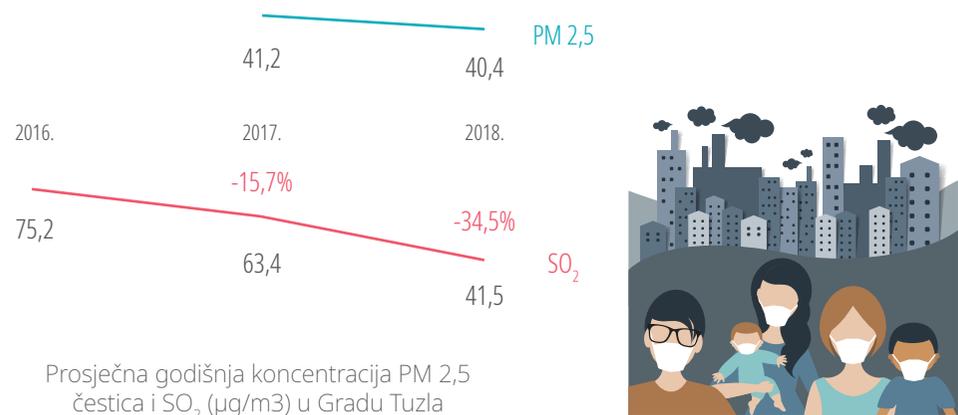

Loše, potrebno je odmah reagovati | Zadovoljavajuće, potrebno je održati ili poboljšati stanje | Odlično, možemo biti uzor drugima

Ocjena vitalnosti oblasti "Rad i zapošljavanje"

Izvor: Anketa - Skaliranje

Okoliš i zaštita okoliša

Izvor: Ministarstvo prostornog uređenja TK

Izvor: Anketa

Čelić raspolaže sa **najviše (0,52 ha)** poljoprivrednog zemljišta po glavi stanovnika

Kladanj raspolaže sa **najviše (2,13 ha)** šume po glavi stanovnika

Izvor: Ministarstvo prostornog uređenja TK

zadovoljstvo stanovnika TK izgledom parkova i drugih zelenih površina u lokalnoj zajednici

Izvor: Anketa

Broj registrovanih automobila u TK

Izvor: FZS

40% građana koristi javni prevoz

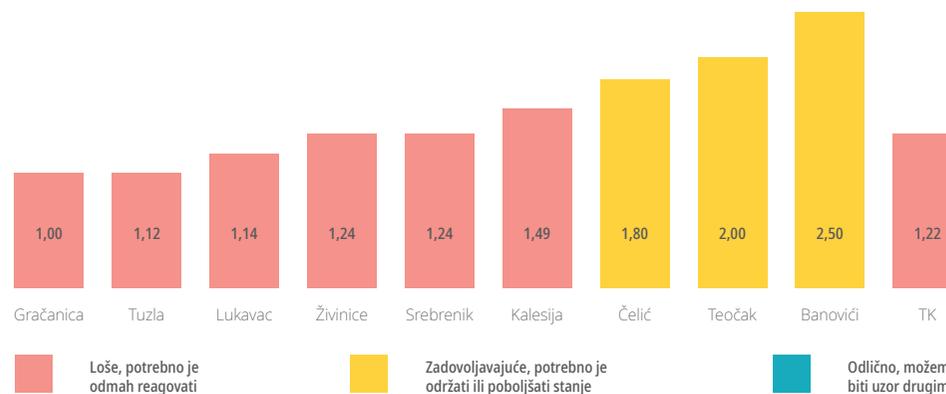
52% građana ide na posao autom, od čega **73%** građana ne dijeli prevoz sa kolegama

Minski sumnjive površine u TK

Izvor: Anketa

Izvor: MAC

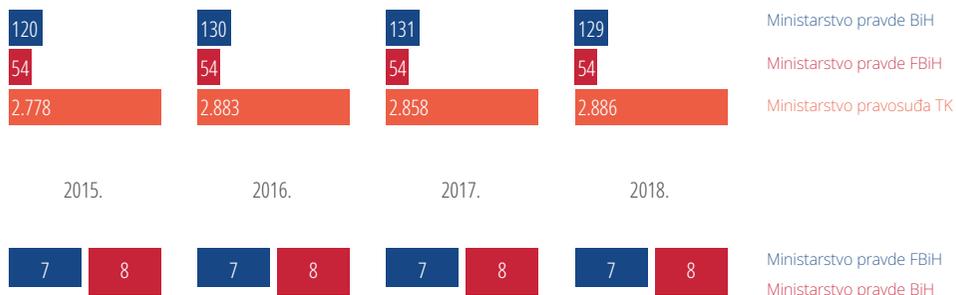
Ocjena vitalnosti oblasti "Okoliš i zaštita okoliša"

Izvor: Anketa - Skaliranje

Pripadnost i vodstvo

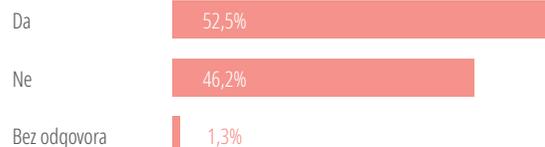
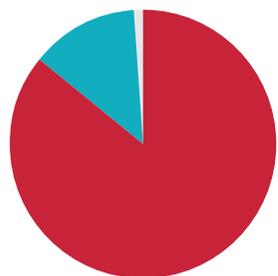

Registrovana udruženja

Registrovane fondacije

Izvor: Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo pravde FBiH, Ministarstvo pravosuđa TK

Davanje doprinosa, darivanje i učestvovanje građana TK u humanitarnim aktivnostima

Ne Da Bez odgovora

Volontiranje, davanje doprinosa dobrovoljnim radom u zajednici

Izvor: Anketa

27,7%
građana TK član je političke stranke

10%
građana TK član je religijske organizacije

13,7%
građana TK član je omladinske organizacije

5,3%
građana TK član je organizacije za ljudska prava i humanitarnu pomoć

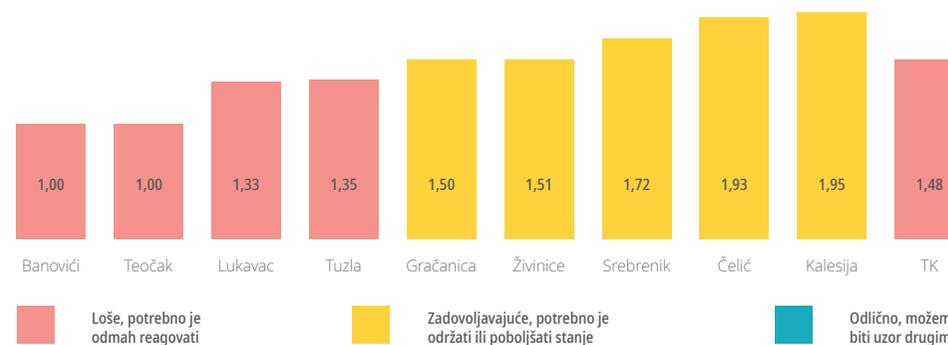
Izvor: Anketa

56,64%
stopa izlaznosti na Lokalne izbore 2016. u TK

Izvor: CIK BiH

Ocjena vitalnosti oblasti "Pripadnost i vodstvo"

Izvor: Anketa - Skaliranje

koje su učestvovala u konsultacijskom procesu, dajući stručno mišljenje i smjernice za izradu izvještaja, kao i brojne podatke i informacije koje su sadržane u izvještaju. Posebno se zahvaljujemo građanima Tuzlanskog kantona koji su dali svoje mišljenje o vitalnosti svoga grada/općine kroz upitnik za ocjenu stanja i građanske forume.

Ukratko o Fondaciji tuzlanske zajednice

Fondacija tuzlanske zajednice osnovana od strane građana Tuzle, te je prva fondacija za razvoj lokalne zajednice u BiH koja radi u službi zajednice od 2003. godine. Stvaranjem partnerstava sa međunarodnim donatorima, organizacijama civilnog društva, vlastima, društveno odgovornim firmama, porodicama i pojedincima, zalažemo se za razvoj zajednice i bolje uslove življenja kroz izgradnju dugoročnih, nezavisnih fondova koji će služiti zajednicama danas i u budućnosti.

Naša vizija

Naša zajednica je vitalna i perspektivna zajednica građana koji aktivnim učešćem i zajedničkim resursima stvaraju održivu i sigurnu budućnost za sve generacije.

Naša misija

Fondacija tuzlanske zajednice podržava učešće građana u demokratskom razvoju zajednice kroz umrežavanje i partnerstvo, uključivanje i osnaživanje mladih, te sufinansiranje građanskih inicijativa i projekata za održiv razvoj zajednice.

Promocijom kulture darivanja i volonterizma, udružujemo donacije i usmjeravamo ih na aktivnosti za poboljšanje uslova življenja u TK.

Projektni tim FTZ

1. dr. sc. Meldina Kokorović Jukan, konsultantica na istraživanju, dekanesa na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Tuzli
2. dr. sc. Jasmina Okičić, konsultantica na istraživanju, vanredni profesor na Ekonomskom fakultetu, Univerziteta u Tuzli
3. Jasna Jašarević, izvršna direktorica Fondacije tuzlanske zajednice
4. Melika Mulaosmanović, koordinatorica projekta Vitalni znaci
5. Andrijana Čajić, asistentica na projektu Vitalni znaci
6. Mladen Mijatović, analitičar podataka
7. Goran Marković, dizajn publikacije

Stručna podrška u istraživanju

1. Abir Hadžić, načelnik Odjeljenja za analitiku i planiranje, MUP TK
2. Aida Pašić, rukovodilac sektora, Zavod za javno zdravstvo TK
3. dr. Amir Azabagić, stručni savjetnik, Ministarstvo zdravstva TK
4. Amra Imamović, stručni savjetnik za uspostavu i održavanje GIS Sistema, Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK
5. Dželmına Huremović, pomoćnik ministra za trgovinu i turizam, Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja TK
6. Džemila Agić, direktorica, Centar za ekologiju i energiju Tuzla
7. Eldina Čustović, stručni savjetnik, Služba za ekonomski razvoj i društvene djelatnosti, Grad Tuzla
8. Erna Kusturica, pomoćnik ministra za razvoj, Ministarstvo privrede TK
9. Fikret Vrtačić, šef Odsjeka za obrazovanje i nauku, Ministarstvo obrazovanja i nauke TK
10. Jasminka Tadić Husanović, predsjednica, Centar za podršku organizacijama "Censor" Tuzla
11. Suada Selimović, stručna savjetnica, Ministarstvo za rad i socijalnu politiku TK
12. Mehđin Selimović, stručni savjetnik za PM grupu predmeta, Pedagoški zavod TK
13. Nisveta Osmić, pomoćnik ministra za poduzetništvo i obrt, Ministarstvo privrede TK
14. Pamela Bukvić, asistentica u administraciji, Vive žene Tuzla
15. Selma Delić, šefica Biroa Tuzla, JU Služba za zapošljavanje TK
16. Suvad Zahirović, izvršni direktor, IC Lotos Tuzla
17. Vedrana Dautović, dipl. socijalni radnik, Agora Centar Tuzla

KAKO KORISTITI IZVJEŠTAJ VITALNI ZNACI

ČITAJTE

DIJELITE

DISKUTUJTE

ISTRAŽITE

DJELUJTE

PODRŽITE

POZOVITE POLITIČARE

KONTAKTIRAJTE NAS

www.vitalniznaci.ba

Zahvaljujemo se donatoru "Global Fund for Community Foundations"
za podršku našem radu i izdavanju publikacije.

Zaštitni znak Vital Signs koristi se uz dozvolu kanadskih
fondacija za razvoj zajednica.